

Roll No.

Total No. of Pages : 3

Total No. of Questions : 7

पूर्वमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 613

पुराणेतिहासः

चतुर्थ-प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

-
1. उचितं विकल्पं चिनुत— 5×2=10
- (क) 'अग्निपुराणम्' कथ्यते —
(1) शब्दकोषः	(2) विश्वकोषः
(3) अमरकोषः	(4) वित्तकोषः
- (ख) पुरातनं वेदः वर्तते —
(1) ऋग्वेदः	(2) यजुर्वेदः
(3) सामवेदः	(4) अथर्ववेदः
- (ग) सूतपुत्रः कः ?
(1) विदुरः	(2) दुर्योधनः
(3) कर्णः	(4) भीष्मः
- (घ) विदुरोपाख्यानस्य वर्णनं दृश्यते—
(1) मनोविज्ञाने	(2) महाभारते
(3) रामायणे	(4) चिकित्साशास्त्रे
- (ङ) श्रीमद्भागवतपुराणे कति स्कन्धाः सन्ति ?
(1) नव	(2) दश
(3) द्वादश	(4) अष्टादश
2. रिक्तस्थानानि पूरयत— 5×2=10
- (क) ततः प्रविश्य विदुरो निवेशनम्।
- (ख) क्षमायां पुलहाज्जाताः कर्मपादिकाः।

- (ग) विप्राधा दधि मुख्यास्तु यजन्ति।
 (घ) उत्तरं यत् समुद्रस्य हिमाद्रेश्चैव।
 (ङ) तन्द्रा भयं क्रोध आलस्यम्।

3. उचितमेलनम् कुरुत—

5×2=10

अ

ब

(क) पञ्चमस्कन्धे	—	वेदव्यासः
(ख) महाभारतम्	—	प्रियव्रतविजयः
(ग) विदुरोपाख्यानम्	—	लक्षयोजनविस्तारं
(घ) जम्बूद्वीपं	—	सप्त
(ङ) कुलपर्वताः	—	महाभारते

4. सत्य कथनानां समक्षम् 'आम' असत्य कथनानां समक्षम् 'न' इति लिखत—

5×2=10

- (क) दश पाण्डवाः आसन्।
 (ख) अष्टादश पुराणानि सन्ति।
 (ग) समुद्रस्य उत्तरे भारतवर्षम् नास्ति।
 (घ) 'अग्निपुराणम्' महर्षि वेदव्यासेन विरचितम्।
 (ङ) पश्चिमे कुरुपाञ्चाल मध्यदेशादयः न स्थिताः।

5. एक शब्देन उत्तरं लिखत—

5×2=10

- (क) 'सर्गविषयक वर्णनम्' 'अग्निपुराणे' कस्मिन् अध्याये अस्ति ?
 (ख) पुरुषे किं प्रधानम् ?
 (ग) भारतस्य कति भेदाः ?
 (घ) प्रियव्रतस्य पिता कः आसीत् ?
 (ङ) शतसाहस्रीसंहिता कस्य नाम वर्तते ?

6. लघूत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः —

4×5=20

- (क) षडदोषाः के ? स्पष्टयत।
 (ख) के पर्वताः ? वर्णनमकुरुत।
 (ग) अग्निपुराणस्य सन्दर्भे भारतवर्षस्य वर्णनम् कुरुत।
 (घ) के द्वीपाः ? नामानि लिखत।

7. दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः समाधेयाः —

2×15=30

(क) विदुरस्य जीवनचरितं संक्षेपेण वर्णयत।

अथवा

पुराणानां नामानि लेख्यानि।

(ख) अग्निपुराणस्य संक्षिप्तपरिचयो देयः।

अथवा

श्रीमद्भागवतस्य पञ्चम स्कन्ध प्रथमाध्यायस्य कथासारो लेख्यः।

प्राशनिक कोड क्र.

9/7/13

पृष्ठ क्र. - 1

प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

परीक्षा का नाम - पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय

पुराणेतिहास

विषय कोड

613

माध्यम

संस्कृत

कुल प्रश्न

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
उ००१	उचित विकल्प चुनिए - (क) विश्वकाषः (ख) तद्वैवेदः (ग) कर्णः (घ) महाभारत (ङ) साहित्य
उ००२	रिक्त स्थानानि पूरयत - (क) धृतराष्ट्र (ख) सहिष्णुः (ग) ब्रह्मरूप (घ) दक्षिणम् (ङ) निष्ठा
उ००३	उचित मिलनम् - (क) प्रियव्रत विजयः (ख) वेदव्यासः (ग) महाभारत (घ) लक्ष्योपन विस्तार (ङ) सत्य
	हस्ताक्षर

प्राश्निक कोड क्र. 9/17/13

पृष्ठ क्र. - 2

प्रश्न पत्र/आदेश उत्तर

परीक्षा का नाम - पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय -

पुराणेतिहास

विषय कोड -

613

माध्यम -

संस्कृत

कुल प्रश्न -

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक -

100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
उ०(५)	आम' न' -
(क) न	
(ख) आम	
(ग) न	
(घ) आम	
(ङ) न	
उ०(६)	एक शब्देन -
(क) विशातितमेऽध्याये -	
(ख) शीलम्	
(ग) नव	
(घ) मनु	
(ङ) महाभारतस्य -	
उ०(७)	लघूत्तरीया प्रश्नाः -
(क)	षड्दोषाः पुरुषेणीह लालव्या वृत्तिमिदृशम् निन्ता तन्ना भय दौष आलस्य विधस्तान् एते षड्दोषाः वर्णिताः सन्ति ।
	हस्ताक्षर

प्राश्निक कोड क्र. 911713

पृष्ठ क्र. - 3

प्रश्न पत्र/आदेश उत्तर

परीक्षा का नाम - पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय -

पुराणेतिहास

विषय कोड -

613

माध्यम -

संस्कृत

कुल प्रश्न -

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक -

100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
(क)	महेन्द्रो मलयः सह्यः शक्तिमान् लेमपर्वतः । विन्ध्यश्च पारियात्रश्च, शैलान् कुलपुत्रान् शान्ते । आग्निपुराणे भारत वर्ष वर्णनम् अध्याये वर्णिताः ।
(ख)	आग्निपुराणे भारतवर्षस्य पूर्वमे वर्णिते । उत्तरे यन्तु समुद्रस्य हिमाद्रेश्चैव वासिणम् । वर्षे तद् भारतं नाम नवसावत्त - विस्तृतम् । एतद्ध्वं सप्तानान् पर्वतानाम् उल्लिख्यते । पश्चिमे कुरुपाञ्चालमहयदेशादयः स्थिताः ।
(ग)	क्षीपा क्षीपेण ये शैला यथा क्षीपाक्षी च तथा । पुवकराः पुवकला धन्यास्तीया विप्रादयः हरिम् ॥ जम्बूद्वीपं लक्ष्योक्तं विष्णुः समावृतम् । लक्ष्योक्तं मानेन क्षीरोदेन समन्वितम् ॥
हस्ताक्षर - J. Pandey	

प्राश्निक कोड क्र. 9/1713

पृष्ठ क्र.

4

प्रश्न पत्र/आदेश उत्तर

परीक्षा का नाम - पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय

पुराणे विषयः

विषय कोड

613

माध्यम

संस्कृत

कुल प्रश्न

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक

100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
अ(7)	दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः
(क)	पुराणानि अष्टादश संख्याकानि सन्ति। मह्यं मह्यं चैव क्षत्रयं वचनमुद्धयम्। अनापानेग कूरुकाणि पुराणानि प्रचक्षते॥ मह्यं पुराणम् आर्कडेयपुराणम् अविष्णुपुराणम् भागवत पुराणम् ब्रह्म पुराणम् ब्रह्मवैवर्त पुराणम् ब्रह्म पुराणम् वामन पुराणम् वराह पुराणम् विष्णु पुराणम् वायुपुराणम् आग्नि पुराणम् नारद पुराणम् पद्मपुराणम् विष्णु पुराणम् राकड पुराणम् कूर्म पुराणम् स्कन्ध पुराणम्।
(ख)	साहित्यशास्त्रे व्यापक विस्तृत इन्द्रियः तथा च विशालः ज्ञान भण्डारः अन्यः आग्निपुराणम् कतिपयेषु विद्वद्भिः पुनरेषु तथा च परा अपरा विधानानाम् वर्णनम् आग्निपुराणे मिलनी मेघसुरस्य सर्वेषु पर्वेषु साक्षी कथा अत्र वा मिलती। आग्निपुराणम् वक्ता आग्निदेवः वर्तते। एतदुक्तम् उत्तरमध्यमा लघु आकाश श्रुत्या सैवापि विधासु लक्षणादिना भक्ति

हस्ताक्षर

Dr. Pandey

प्राशनिक कोड क्र..... 9/1713

पृष्ठ क्र.- 5

प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

परोक्षा कालः - पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय: पर्यावरण विज्ञान विषय कोड: 613 माध्यम: संस्कृत

कुल प्रश्न.....

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक: 150

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	अथवा	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
उप (7) (ख)	श्री भगवान् महापुराणस्य पञ्चम स्कन्धे पुच्यमानाय प्रियव्रत परित्तस्य उल्लेखो वर्तते । राजा परीक्षितः पृष्ठवान् । यत् - मुनेः महाराजः प्रियव्रत उ- बहु भगवान् भक्तः तया च आत्मे संतुष्टः आसीत् । तथापि शुद्धस्याशमे रश्मिः कथम् उत्पन्ना भवन् - यस्य मनुष्य स्वरूप विस्मृतिः अगुति । एव सः उ- कर्मबन्धने पाशमानः अगो- एतत् तिसृषु पुराणान्ते शुद्ध्यायान्ति पवित्रम् निषिद्धम् ज्ञाति । इति ।	
	हस्ताक्षर	नि. पान्डुरा

प्राशिनक कोड क्र.....

पृष्ठ क्रं.-

प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय: विषय कोड: माध्यम:

कुल प्रश्न.....

समय - 3 घण्टा

पूर्णकि.....

निर्देश

[illegible]